

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streindtate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15. Inseraţiile se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoielă Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Al treilea...

— Notiţe economice şi statistice. —
De Dr. Val. Zăgreanu.

Aspectele conflictului actual, care spulberă în vârtej popoarele mari ale Europei, scot tot mai mult la iveală faptul, că această încăierare nu s-a întemeiază, nici pe un conflict de rase, nici pe unul de civilizaţie şi nici pe unul de guvernăminte, cum credeau spiritele generalizatoare, cari vor să privească actualitatea în perspectiva istoriei de mult săvârşite şi au găsit astfel formule filosofico-sociale, cari să fixeze caracterul general al conflictului european.

Acest tragic conflict are temeuri economice şi tinde să creşeze un imperialism mondial, fie al unui stat, fie — dacă e posibil — al unei alianţe de state.

Cauza e economică şi motiva-rea e diplomatică.

Puterea economică a unei ţări stă în exploatarea bogăţiilor sale naturale şi în calităţile şi cultura populaţiei sale. Comerţul exterior însă este cel mai puternic imbod al progresului şi îmbogăţirii omenei. Din contactul naţiunilor cu însuşiri diferite se naşte lupta de concurenţă, care întăreşte ramurile activităţii economice a ţărilor.

Goethe spunea undeva: „Dacă cifrele nu guvernă lumea, ele arată cel puţin cum ea este guvernată”. Şi cifrele comerţului exterior sunt un indiciu cert de prosperitate şi civilizaţiune.

Şi situaţia generală dinaintea de războiu este caracterizată prin enorma creştere a activităţii economice mondiale şi în special a Germaniei. Germania a fost favorizată prin aptitudinile populaţiei sale, prin situaţia sa geografică centrală, prin dezvoltarea şăilor gale de comunicaţie pe uscat şi pe apă.

Comerţul Germaniei cu puterile unite acum în Multipla Înţelegere şi ridică pentru import în Germania la 6,386 milioane lei* sau 48 la sută din comerţul său total şi pentru export din Germania la 5,982 milioane sau 47.8 la sută din total.

* Vezi Conferinţa d. Constantin I. C. Brătianu la ceroul de studii P. N. L.

Comerţul cu aliaţii săi de astăzi era numai de 1.126 milioane sau 8 jum. la sută din totalul importului său şi 1.528 milioane sau 12.2 la sută din exportul său total.

Importul Germaniei constă în cea mai mare parte din materii prime, pe cari industria sa le re-exportă ca fabricate, şi din alimente pentru populaţia sa, care creşte cu 1 milion de suflete pe fiecare an. Dacă situaţia s'ar fi prelungit numai zece ani, Germania devenea economiceste stăpâna lumii.

Cu declararea războiului comerţul între beligeranţi a încetat. Toate ţările beligerante s'au sărăcit şi s'au împrumutat — pe când ţările neutre s'au îmbogăţit şi şi-au consolidat industria.

Sfârşit odată războiul militar, va urma pe o scară mai întinsă războiul economic.

Ar fi o constatare mai mult decât banală, aceea care ar evidenţia efectele mari, pe cari războiul actual le produce în lume. El e o zdruncinare a raporturilor economice, o perturbare adusă întregii alcătuirii sociale, o prefacere chiar a mentalităţii mondiale.

Dintre aceste efecte ciudate şi neaşteptate, curioase şi deparţate, pe noi ne preocupă acest rezultat al războiului: Europa se sărăceşte pe zi ce merge, iar statele unite să îmbogăţesc enorm.

Statele bătrânei Europe s'au grupat în două: Alianţa şi Înţelegerea, ori să le zicem Puterile Centrale şi Antanta şi să bat pe viaţă şi pe moarte.

Statele Lumei noi şi-au ales „partea cea mai bună”: privesc din lojă tragedia ce să desfăşură pe cea mai uriaşă scenă. De legea vorbei: Când doi să bat — al treilea să bucură; şi cum războiul acesta a schimbat multe, s-a schimbat şi Înţelesul acestei cuminţi vorbe bătrâneşti: Când doi să bat — al treilea... încazează!

Americanii, ca oameni practici, sunt veseli din pricină că războiul european i-a îmbogăţit enorm. Exporturile au creat în Statele Unite o avere moneţară extraordinară. Astfel dela Iulie până la

31 Ianuarie 1915*) ele să cifrau astfel: Exportul de grâu şi făină a atins cifra de 239.479.702 dolari; exportul de cai a produs 22.352.276 dolari. Vânzarea cărnurilor în conserve a produs de asemeni mari câştiguri. Tabloul următor arată cât au crescut — respective cât au scăzut, — exporturile din 1915 faţă de cele din 1914:

	1914	1915
Franta:	11.518.399	84.887.416
Belgia:	4.402.827	1.906.489
Anglia:	60.118.804	99.757.513
Rusia:	2.687.430	654.088
Argentina:	2.932.836	1.707.225
Brazilia:	2.195.083	1.801.002
Japonia:	6.492.547	3.207.229
Olanda:	9.972.888	14.570.888
Italia:	7.894.444	24.545.385

În Austro-Ungaria şi Germania exportul a scăzut, căci în cea dintâi dela 2.814.040 în 1914, cade aproape la zero, iar în cea de a doua dela 34.387.896 scade în 1915 la 6.347.010.

În total însă exportul Statelor Unite în Ianuarie 1915 e superior cu 320 milioane celui din perioada corespondentă a anului imediat precedent.

Aceasta enormă creştere a exporturilor arată că — cu toate dificultăţile maritime — Europa a continuat să se aprovizioneze din Statele Unite, cari la rândul lor au profitat de războiu pentru a face cele mai admirabile afaceri comerciale în dauna Statelor Bătrâne.

Aşa încât — tot compte fait — avem pe de o parte o scădere enormă a averii europene, în timp ce noul continent suge aurul din cel vechiu. Într-o singură săptămână numai a importat aur în valoare de 655.000, iar argint în valoare de 279.000 dolari.

Să fi venit oare timpul apurării bătrânei Europe faţă de noul soare din ţară — nici nu ştim bine a cui — alui Cristofor Columb ori a lui Amerigo Vespucci, ori a lui Wilson?

Misterele evoluţiei istorice sunt nepătrunse, ca şi condiţiunile fizice, cari poate le condiţionează, le creiază sau le conduc.

Noi aşteptăm să se înseneze

* V. ziarul „Rom”. — Buc. Până seose şi la noi aceste daşe, trece cam multă vreme, dar, în sfârşit, ne putem edifică!

iarăşi în jurul nostru, aşteptăm ca întunerecul să fie biruit de lumina, pe care o dorim, aşteptăm primăvara, primăvara popoarelor...

Operaţiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 18 Mai.

Pe câmpul de operaţiuni dela vest.

La sud-vest dela Lens au fost continuate luptele cu granate de mână. Alte trei atacuri franceze contra poziţiunilor noastre de pe înălţimea 304 au fost respinse azi dimineaţă. La retragerea peste Esnes duşmanul a suferit pierderi grele pe terenul ce se poate observa. E vorba de încercările unei diviziuni proaspete africane, compusă din Francezi albi şi colobraţi.

O ieşire îndreptată de forţe slabe duşmane la sud-vest dela Reichsackerkopf a eşuat total.

La ost şi sud-ost.

La ost dela Kraschin a fost impuşcat un avion duşman.

Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Nu s-a petrecut vre-un eveniment mai important.

Ajutorul rusesc pe frontul de vest. »Pester Lloyd« reţine din »Epoca« dela Bucureşti următoarele: Întărirea frontului francez cu trupe ruse are să fie o compensaţie pentru participarea franceză la Salonic. Dela început se proiectase trimiterea de soldaţi ruşi, cari să înlocuiască pe francezi la Salonic, având Rusia interesele ei specifice în Balcani. Mai târziu s'a abandonat acest plan deoarece Francezii au dorit să-şi menţie trupele lor în Salonic. Astfel s'au trimis trupe ruseşti la Marsilia. »Epoca« declară, că aceste trupe vor fi sporite succesiv până la 70.000 de oameni.

Regele Alfonso şi pacea.

»Gaulois« salută cu satisfacţie pasajul mesajului de tron spaniol, din care se reliefează dorinţa Regelui Alfonso de-a lua parte activă la timpul său la preliminariile păcii. În acest scop nici un personaj din Europa — zice foala parisană — nu este mai potrivit şi mai simpatice tuturor beligeranţilor, decât cavalerescul şi marimimosul Rege al Spaniei.

Viitorul Austriei *)

Problema naţională.

de Prinţul Alois Liechtenstein

— Fine. —

Dintru început este ideea naţională o idee nobilă, într-o îndreptăţită şi sfântă — după tendinţa şi ţintă, o idee cât se poate de aducătoare de roadă; prinsă şi dusă în îndeplinire însă din partea oamenilor, cari greşesc, e plină de toate neajunsurile patimei şi a amorului propriu exclusivist. Dacă nu găseşte marginea ideii naţională, duce la cea mai crudă subjugare a vecinilor mai slab, la cele mai grele călcări de lege.

Fără de nici o restricţie, ba cu siguranţa unei legi a naturii, nişteşte fiecare neam la libertatea proprie şi, într-o măsură de pământ înflorită sa, la micşorarea drepturilor tuturor celorlalte neamuri străine. Acesta este așezicând un proces psihologic curat mecanic şi ar fi copilărie să te m'ri că se îndeplineşte. Intoleranţa e o nedreptăţită de noţiunea naţionalităţii, fiindcă este inherentă fiinţei omului. Numai cei slabi sunt toleranţi, fiindcă aşteaptă favoruri de la ţinuta aceasta a lor. Ideea naţională promovează un popor într-o măsură cum nu-ţi poţi închipui. Un neam se dezvoltă mult mai repede şi mai departe decât fără de puterea aceasta motrice. Cultivării ideii naţionale are să mulţumească un neam: dragostea faţă de pământul patriei, mândria pe calităţile rasei, energia, care aplică talente înăscuţe în fiecare ram al ştiinţei omeneşti şi al manifestării omeneşti, spiritul de solidaritate care sprijineşte şi răsplăteşte pe tovarăşii de aceeaşi limbă, unitatea înăuntrul, expansiunea în afară, gloria minunată şi onoarea nemuririi, pe scurt zic: toate calităţile, de cari se poate face părtaş un neam.

Ducând la extrem însă ideea naţională suferă un neam tot atâtea pagube mari, pe cât de mari au fost favorurile. Înainte de toate produce răni altora, mai apoi însă chiar se însăşi, răni grele.

Prin asimilare forţată vrea să sporească numărul neamului propriu în dauna neamurilor străine.

Metoda, care serveşte spre scopul acestor, este veşnic aceeaşi, numai în privinţa sortii, pe care o aşteaptă şi în temelnică aplicării ei se pot naşte deosebiri. Cu spucături pedagogice se corectează statistica. În şcoala populară a poporului subjugat se introduce ca puterea limba poporului stăpânitor, nu ca obiect de propunere, ci ca limba de propunere. Astfel ajungi la analfabetismul complet al maseilor, fiindcă copilul nu învaţă într-o limbă lor necu-

(*) Vezi nrul trecut N. R.

Micii copilaşi în serviciul copiilor orfani.

— Două reprezentaţiuni de copii.

Sibiu Mai 1916.

Doamna profesoară Eugenia Tordăşianu din Sibiu a avut ideea fericită de a pune la contribuţiune pentru orfelinatul din Sibiu şi pe micii copilaşi. Nevoanele, de ordin educativ şi caritativ, ce au îndemnat pe d-na Tordăşianu la acest pas îndrăznet, şi le-a expus într-o consfătuire ţinută cu mai multe doamne — marne din Sibiu, cari au primit cu vie însufleţire, ca copilaşii lor să fie instruiţi cu scop de a se da cu ei în folosul orfelinatului o reprezentaţie de copii în intr'una din cele mai mărişoare, fie în muzeul »Asociaţiunii«.

Timpe de aproape 2 luni, d-na Tordăşianu, având de-a face cu 26 mici copilaşi (băieţi şi fetiţe) în vârsta laşre 6—10 ani, a fost neobosită şi a învoit o activitate extra-şcolară, ce-a pus în urmăre pe toţi cei înfăiaşi, în scopul însăi nu numai să se ajungă, dar ca însăşi producţiunea să s'rivească drept model pentru marea noastră societate, chemată a jertfi cât

numai în putinţă li stă, ca orfelinatele noastre fiinţă să ia.

Probele s'au ţinut, la început, în sala de gimnastică a şcolii civile de fetiţe, ear mai în urmă în sala mare a Reuniunii meseriaşilor noştri.

În cursul probelor, dese şi obositoare, venindu-se la convalescenţă, că producţiunea, sau marea esamen al micilor copilaşi, dându-se într-o sală mai mică, va perde din farmec, s'a luat hotărârea norocoasă, ca reprezentanţa de copii să se ţină în teatrul ordyenesc, ca în acest mod să albă atât străluciri cât şi mai ales iubitorii noştri de progres un potrivit prilei, ca să participe şi să admire această producţiune unică în felul său.

Duminea Tomii, când cu prima reprezentaţie şi Sâmtătă, la sărbătoarea sf. Gheorghe, d. a. la a 2-a reprezentaţie, numeroşi participanţi din Sibiu şi din împrejurimi, au fost martori la ce se poate până şi cu micile noastre odrasle, când nu lipseşte însufleţirea şi desinteresul, nu jertfele de tot solul şi îndemnul de a face binele fiindcă este bine!

Zece puncte din program au fost executate timp de 2 ore de mica dar voinică ceată a copilaşilor noştri, veseli, abili şi plini de viaţă. Începutul s'a făcut cu prologul, datorit d-lui Dr

L. Brosu, predat cu mult simţ şi pricepere şi cu multă îndulşoare de Miorica Tordăşianu, care pe lângă că a stors multe lacrimi ferbinti, n'a trecut înaintea ochilor sufleteşti toate fazele şi scenele, priu cari societatea, cu mic cu mare, a trecut dela izbucnirea înfricoşatului războiu şi până în zilele noastre.

Celelalte puncte de program se reasumează în mişcări de graţie, în exerciţii de gimnastică, inclusiv exerciţii cu buzdugane, în jocuri naţionale cu neîntrecuta noastră »Bătuta«, în cântări de cor şi la pian, în jocul flurilor şi în o admirabilă scenă a soldaţilor copilaşi, îmbrăcaţi militarmente, şi însoţită de cântece şi declamaţiuni ostăşeşti. A se face selecţiune între punctele executate este peste putinţă, de oarece totul ce s'a peronat a fost ireproşabil şi încântător.

Bravul corp didactic dela şcoalele noastre din Săltze şi Răşinari în deplina cunoştinţă a faptului, că al noştri pun prea puţin pond pe educaţia fizică a copiilor şi pricepeând rostul, şi educativ şi caritativ, al acestor întreprinderi, a ţinut să se prezente corporativ şi la fruntea şcolariilor la a 2-a reprezentaţie. Împrejurarea, că micii săliştieni şi răşinarieni erau de creliuţa, că nu copii, ci păpuşi sunt cei de pe scena

teatrului, este peste suficientă dovadă despre plăcuta impresie, ce reprezentaţiunea copilaşilor sibieni a făcut-o asupra sufletului lor.

Cum în tot cursul iernii societatea germană şi maghiară sibliană s'a întrecut în reprezentaţiuni de copii în folosul orfanilor războiului, prin reprezentaţiile româneşti, am dat şi noi dovezi, că nu suntem numai în stare a ţinea pas cu conlocutorii noştri, dar li putem chiar întreci în multe privinţe, lucru recunoscut de alţii şi de raportorul ziarului »Tageblatt«, care în dărea sa de seamă asupra reprezentaţiunilor noastre zice, că »graţia în mişcări înăscută copilaşilor (noştri) a făcut impresie esceientă«.

Dintre micii debutanţi s'au distins cu deosebire Miorica Tordăşianu în rolul de vătaf, Olga Smigelschi în fruntea grupului la exerciţii de gimnastică, Irina Stan şi Lia Popovici, prima reprezentând în scena »Orfanii soarele, ear a 2-a primăvara; Octavian Smigelschi, Zeno şi L-o Proca, Octavian şi Constantin Buga, Viorica Stroia, Cornei Axente, Ionel Boju, Zeno Comanescu şi Ioanei Eruma, în scena »Via soldaţilor parte ca căpitan, parte ca doboşari şi mai preus de toate ca curagioşi şi însufleţii declamatori de pozii eroice. La locul lor au fost şi micuţii Victoria

Boju, L'a Buga, Mărioara şi Eugenia Dragomir, Lilita Icu, Mărioara şi Elena Jantea, Minodora Popa, Emilia Poponea, Tiberia Popovici, Miorica Popovici şi Megda Smigelschi.

Spre a da se-căruia ce este al său, amintim, că între cei cari mult au obosit pentru buna reuşită a reprezentaţiei să numără d-na Olivia Dr. Deleu n. Bardosy, care a susţinut cu multă competenţă muzica la pian pentru jocuri şi d-ii profesor Timotei Popovici, instrund copilaşii în cântări şi dirijând muzica ordyenescă, care între altele, a executat cu multă preciziune un pout-puriu naţional datorit d-lui T. Popovici, mult aplaudat.

Încât pentru exerciţiile gimnastice nu pot trece cu vederea pe zelosa d soară Erna Neugeborn actuala conducătoare a cursurilor de gimnastică din Sibiu şi absolventă a mai multor şcoale speciale de gimnastică din Germania, la a cărei concurs a apelat d-na Tordăşianu, cvificată şi dăna la gimnastică. D-şoara Neugeborn, cu vederi progresiste şi devotată propovăduitoare a curantului pentru cultivarea fizicului copilaşilor, s'a stat d-nei Tordăşianu cu multă prevenire la dispoziţie la stabilirea program ulat, sp erând, că odată începutul făcut şi de cătră ai noştri, vom rupe cu trecutul şi nu vom neglija cu

Români, subscrieţi la al 4-lea împrumut de războiu!

noastră, nici să scrie, nici să citească, pe lângă toată bunăvoința. Masele rămân deci înapoi, rămân pe nivelul de jos al lucrătorilor manuali, a pămașilor. Aceia însă, cari își însușesc, totuși, noțiunile inițiale ale culturii omenești, se recrutează mai cu seamă sau exclusiv din copiii claselor mai bine situate, ale «intelligenței» și a celor cu avere. Acestor tineri le stau deschise, după ce au absolvit studiile lor universitare, posturile în administrație, justiție sau finanțe, rangurile armatei, posturile în diplomatie, în ramurile tehnice și științifice, dar numai atunci, dacă își reneagă neamul. Jos ignoranța sus renegatul — aceasta este soarta pregătită de poporul mai tare pe seama poporului mai slab. Stagnarea și astuparea săgășurilor celor de altă limbă — acesta este programul poporului de stăpânitori.

În decursul vremii însă arma aceasta, ori cât de ascuțită să fie și ori cât de bine să lovească, se întoarce împotriva acelor, cari au mântuit-o. Intelighența poporului oprimit mai mult își ascund simțul național, decât să și-l renege. Bilingvismul lor, la care au ajuns, siliți, le dă o înfățetate spirituală asupra opresorilor și o putință mai mare de a fi aplicați în diferitele posturi. Intelighența acestia oprimați se răspândește, neobservați, în toate posturile țării cu mai multe popoare, până ce apăsarea de sus ajunge mai mică și până când dășii pot să lase să le cadă masea de pe față. Tot atât de repede cum se schimbă pe scena teatrului decoratiunile și culisele — tot așa de repede se schimbă și aici scena. Poleiala ușoară, care acoperea pe poporul oprimit, dispare repede și poporul de stăpâni se vede față în față cu o falangă încheagată, care și-a crescut conducătorii cu multă grijă în școlile proprii, medii și universitare. Credea poporul, care oprima, să-și dublice puterile proprii cu puterile împumutate; în loc de așa ceva își crează o concurență, câtă vreme a ținut sila, și o declarare pe față a rușii solidarității, îndată ce a dispărut opresiunea.

Și siluirea poporului mai slab, printr-o pătură, care e chemată să-l aducă la înțelegere cu ajutorul capitalului, a proprietății mari sau a creditului cel mai mare, nu-și ajunge scopul, decât pentru scurtă vreme; democrația majorității e superioară în ziua de astăzi minorității mai bogate, în caz că minoritatea aceasta încă nu s'a contopit și nu a dispărut deja, în urma influinței disolvante a mediului. Scriitorii francezi numesc acest proces psihologic, care se poate arăta în istoria popoarelor, procesul contopirii claselor suprapuse în clasele, mai numeroase, de jos: *l'acjon du milieu* (acțiunea milieu-ului, a mediului).

Asimilarea unui popor din partea altuia, fie cu putere, cu viclenia, cu siluirea economică sau școlară, este o imposibilitate în timpul modern și totodată o nebunie, ca ori ce lucru imposibil.

Alchimiztii sperau odinioară să preschimbe metale nenobile în aur, de atunci ne-a învățat știința că elementele fundamentale nu se pot descompune.

Astfel de materii prime sunt națiunile; istoria lumii le-a plasmuit odinioară cu ajutorul construiții încete a limbilor și le-a diferențiat de oaltă pentru totdeauna. Fie ele mici sau mari vestite sau modeste, își bătuțoresc cărările lor deosebite, ca odinioară constructorii turnului Babilonului. Se îndepărtează tot mai mult unele de altele, și nu le va mai uni nici o limbă volapük sau esperanto. Nici o putere de pe lume nu va fi în stare să-l aducă înapoi pe călătorii acestia, nici un cântec de sirenă, nici o acțiune de siluire; la ce — când și așa nu se vor putea înțelege vreodată împreună?

tivarea dezvoltării fizice a copilășilor noștri mai ales dela oraș, de-oare-ce la din contră nu vom fi în stare să susținem lupta de existență și de validitare ca națiune ce se respectă.

Și de încheiere un cuvânt șincer la adresa d-nei Tordășianu, urzitoarea acestei întreprinderi și românești și înălțătoare și folositoare și bi neplăcute oamenilor și lui Dumnezeu. Este cuvântul matroanei noastre, a venerabilei d-nei Emilia Dr. Rațiu, pus pe hârtie sub impresia imediată a splendorii reprezentății, pe care li dăm în următoarele:

„Primește scumpă d-nă Tordășianu adănc simțitele mele felicitări la splendidul succes avut cu ducii noștri ingerași, copiii neamului românesc. Recunoscătoare și bucurătoare de acest mare succes, care este meritul D-tale, îți mulțumesc că ai avut fericita idee de

Războiul submarin

Un advertisement vapoarelor neutrale. — Înarmarea vapoarelor comerciale.

Din Amsterdam se comunică cu data de 18 Mai:

Ambasadorul german la Washington contele Bernstorff a prezentat o notă, prin care li se atrage atențiunea vapoarelor neutrale ca la semnul de oprire să nu se apropie de submarin, deoarece, pe lângă cea mai bună intenție, o astfel de apropiere poate fi explicată numai ca un act ostil.

Din Haag se comunică:

»Daily News« anunță din Paris:

Aproape toate vapoarele flotei comerciale franceze sunt astăzi înarmate cu tunuri.

Ziarul amintit provoacă guvernul englez să realizeze deasemenea de urgență înarmarea generală a vapoarelor comerciale engleze. Acesta ar fi cel mai bun scut pentru conservarea flotei comerciale engleze în războiul submarin.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 18 Mai.

In nordul monarhiei și pe Câmpul de operații din Balcani.

Nu s-a petrecut nimic de importanță.

La granițele italiene.

Pe frontul dela litoral și din Carintia activitatea de artilerie a fost mult împiedecată de ceață. La sud dela *Montefalcone* a fost respinsă o încercare a Italianilor de a recuceri poziția lor nu de mult pierdută, dela *Bagni*. În regiunea *Col di Lana* au eșuat repețite atacuri dușmane.

În *Tirolul sudic* trupele noastre într-un atac între valea *Astach* și *Lain* (*Astico* și *Leno*) au pus stăpânire pe coasta de graniță a lui *Maggio*, după trecerea văii *Leno* la sud dela *Piazza*, au pus stăpânire pe *Costa bella* și au respins la sud dela *Moscheri* mai multe atacuri dușmane la *Zugna-Torta*.

Ziua de ieri ne-a adus peste 900 prizonieri noi, între cari 12 ofițeri, și o pradă de 18 tunuri și 18 mitralieze.

Comunicatele din 16 și 17 Mai ale statului major italian afirmă că pierderile noastre în aceste lupte ar fi fost „grozave” și „colosale”. Aceste afirmări, al căror scop cu siguranță e de a îndulci întru câțva impresia neplăcută produsă prin retragerea sa, sunt invenții. Pierderile dușmanului numai acela le poate pretui, care rămâne în posesiunea terenului de luptă, iar Italianii nu sunt în această situațiune. Noi însă pe lângă deplină apreciere a jertfei de sânge a fiecărui din vitejii noștri soldați putem enunța, că pierderile noastre, multămită desterității infanteriei, a sprijinului puternic al artileriei și a experiențelor comandanților noștri, sunt extraordinar de mici.

General de divizie Höfer, locuțitorul șefului de stat major.

a scoate la iveală pe aceste flori-cele crude, odraslele neamului nostru, și veselă și fericită te rog să continui pe calea aceasta, dorindu-ți, ca ostenelele D-tale să fie în totdauna incunusete de lauri, ca cea de Duminecă și de astăzi.

Să trăești scumpa mea d-nă împreună cu harnica D-tale Miorica vătava. Adănc emoționată de cele ce am auzit, cetit și văzut, te salut cu multă iubire și afecțiune.

Emilia Dr. Rațiu.

Sunt cuvinte sincere și dulci a-cestea, isvorâte din mintea și inima unei mame bune, a unei martore a multor lucruri înălțătoare, de cari, pe timpuri, părtaș a fost neamul românesc, care își așteaptă o soartă mai bună.

»Invingătorul«

Din România.

Esport. — Concentrări. — 25 ani dela moartea lui Ion C. Brătianu. — Trenul »Carmen Sylva«.

Exportul cerealelor din al doilea contract austro-german, a fost reluat foarte intens. Aproape 300 de vagoane pe zi sunt încărcate și exportate.

Comandamentul superior a trimis corpurilor de trupe ordina pentru concentrarea oamenilor din contingentele 1898—1908 câte 30 de zile în trei serii. Prima serie va fi concentrată dela 5 Mai — 5 Iunie, a doua dela 5 Iunie — 5 Iulie și a treia dela 5 Iulie — 5 August.

Mercuri s'au împlinit 25 de ani dela moartea lui Ion C. Brătianu, bărbatul politic, care ocupă în istoria României moderne unul din locurile de frunte. Într-o vreme când societatea românească devenise pradă a felurite curente, parte năvălitate din afară, parte născute chiar în mijlocul ei, acest om de voință — scrie »Moldova« — a știut să cuminească eșmentele și să asigure într-un timp, relativ scurt, țării sale, o eră de lucru pașnic.

Numele său este legat de venirea dinastiei Hohenzollern, de războiul pentru independență și de proclamarea regatului, fapte istorice, care au condiționat în cea mai mare parte situația noastră mai bună de astăzi.

Aceste sunt meritele lui I. C. Brătianu, care-i vor asigura în totdeauna un prinos de recunoștință dela generațiile viitoare.

Marti a sosit la Ploiești primul tren »Carmen Sylva«, cu mărfuri din Germania. Evenimentul a fost salutat cu multă bucurie de către populație și trenul împodobit cu steagurile române, germane, austriace și ungare, a fost obiectul unor calde manifestațiuni.

»Carmen Sylva« este numele trenurilor speciale cari, pe baza noului acord comercial romano-german, vor aduce mărfurile necesare României, din țările Puterilor Centrale.

A fost o fericită inspirație de a da acestor trenuri numele nemuritoarelor regine-poete, care născută dintr-o ilustră casă domnitoare germană a împodobit timp de aproape o jumătate de secol, tronul României. Legătura între Germania și România nu putea fi mai bine întruchipată decât de numele »Carmen Sylva« și relanoarea solidă a acestei legături întreruptă vremelnic și adus roadele ei.

Noul conferență ale antantei. »Nationaltendenz« din Copenhaga anunță constătări în Petersburg între ministrul de finanțe rus *Bark*, cu *Ricot* la Paris, de unde ambii vor pleca la Londra, sosind acolo și financieri americani pentru obținerea unui comun acord în chestii de ordin financiar.

Beglementarea organului lui Clemenceau. Din Geneva se comunică:

Organul lui Clemenceau »L'homme enchainé« din cauza atacurilor la adresa conducător armatei franceze a fost oprit pe teritorul armatei de ost la ordinul comandantului suprem al armatei.

Acordul comercial german-român.

— Voci de presă. —

»Swenska Dagbladet« comentează într-un prim articol acordul Germaniei cu România. Ziarul svedez îl numește o însemnată victorie, și zice: prin această mare aprovizionare cu mărfuri din imperiul (Reich) român înfăptuirea Germaniei se stabilizează și mai mult. Totodată industria germană câștigă un debușeu pentru produsele sale. Blocadei Englețierei contra Germaniei, prin urmare, cum spune »Novoje Wremja«, i s'a spart frontul.

Ziarul »Idea Nazionale« caută să reducă însemnătatea acordului Puterilor centrale cu România spunând că n'are nici cea mai mică însemnătate politică fiind motivat prin dificila situație economică, în care a ajuns România în urma luptelor din Balcani. Când România va crede sosit timpul de-a renunța la neutralitatea ei, toate aceste convenții vor cade de sine.

Succesele ostășilor noștri în Tirol. Majorul *Morait*, eminentul critic militar german, comentând ofensiva trupelor noastre în sudul Tirolului, amintește ofertele Monarhiei noastre făcute cu un an înainte lui și zice:

Refuzul Italiei a adus acum un mare serviciu reputației mondiale a Monarhiei Austro-Ungare.

Discursul lui Poincaré.

Alfred Capus scrie în »Figaro«, cu privire la vorbirea lui Poincaré:

Discursul dela Nancy a venit la timp potrivit, deoarece astfel de întâmplări, cari din norocire acum s-au terminat, sunt în stare să intimideze publicitatea. Însă ce s'a spus sunt vorbe, iar noi avem lipsă de fapte...

ȘTIRI.

— 19 Mai n. 1916.

Pentru darea orfanilor!

Apelăm la concursul Domnișoarelor române din localitate, pe care le rugăm să se prezinte *Duminecă în 8/21 Maiu la 11 ore a. m.* în gimnasiul român din loc spre a lua o înțelegere cum să pornim acțiunea câștigării membrilor ajutători pentru susținerea Orfelinatlui Uniunii femeilor române, ce se va înființa sub scutul Reuniunii din Brașov.

Brașov 6 Maiu 1916. Comitetul Reuniunii fem. rom. din Brașov.

Pentru împrumutul de război. Semnările pentru împrumutul continuă cu succes și în cercurile românești preoțești — scrie »Unirea«. Astfel toate consistoarele noastre au dat circulare călduroase îndemnând preoțimea și poporul să-și plaseze banii la împrumutul de război. Capii bisericei, dignitarii noștri subscriu cu sume mari, așa ilustritatea Sa Dr. D. Radu 50.000, dar și preoțimea, după cum suntem informați, subserie sume frumoase, așa un preot dela sate, vicariatul Siltvaniei, dieceza Gherlei a subscris 16.000 cor. Subscrierile continuă.

Călătoria primministroului Tisza în Sărbia. Ministrul prezident, contele Ștefan Tisza, după un volaj de patru zile făcut prin teritoriile nordice ale Sărbiei s'a înapoiat în 17 c. la Budapesta. Localitățile vizitate de contele Tisza au fost Sabac, Lesnica, Loanica, Koviljaca, Zabrec, Obrenovac, Valjevo. Întoarcerea s'a făcut peste Sajkovac, Lazarevac, Belgrad.

Reforma dării de război în Ungaria. Se știe că în Ungaria s'a pus o dare de război pe venitul fiecărei persoane, care trece de 20.000 cor. pe an. Cum sumele ce le încasează statul din acest bir se ridică numai la 30 milioane și nu ajung pentru a se veni în ajutorul victimei războiului, guvernul ungar proiectează să prezinte parlamentului o reformă, punându-se o dare și peste veniturile dela 5000 cor. în sus.

Necrolog. Cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudenilor și cunoșcților, că mult iubitul sot, tată jertfitor, frate bun și căsăngean *Vasilie Dumbra de Orșova*, consilier ministerial de secțiune și cavaler al ordinului Francisc Iosif, membru al congregațiunii comitatense, după un morb de câteva zile și-a dat blândul său suflet în mâinile Creatorului în 15 Maiu 1916 la 1/2 8 ore a. m. la al 58-lea an al etății și al 33-lea an al feteții sale căsătorii. Rămășițele pământești ale neputatului defunct s'a vor așeza spre odihnă vecnică, după ritul bisericii gr.-cat., în 17 Maiu a. c. la 2 ore p. m. în cimitirul gr.-cat din loc. Fie-ți țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Budatelec, la 15 Mai 1916. v.ăd. Ema Dumbra născ. Pop. Liviu unicul fiu pe câmp de luptă. V.ăd. Maria Bozac născ. Dumbra.

Elevi turci în școlile ungurești. Din Constantinopol au sosit în luna aceasta 48 tineri musulmani, cari vor lua instrucție în școlile din Budapesta.

Speculările unui fost deputat înainte cu un jumătate de an fostu. deputat dietal *Dr. Iuliu Markbreit* (llo tempore ales cu bani grei față de unul din deputații noștri *Dr. Aurel Cosma*, român) a fost deținut în Germania. La el s'a găsiseră într-un geamantan 200.000 coroane la aur. Au-

toritățile germane au ridicat în contra lui *Markbreit* acuza de *tradare de patrie*. În decursul investigației însă s'a constatat, că *Markbreit* a vrut se facă numai export cu aurul ca să profite în speculații de aglo. Astfel însă s'au găsit cu câteva zile a fost eliberat și s'a relator la Budapesta.

Dați mici contribuiri anuale pentru Orfelinatlui Uniunii femeilor rom. din Ungaria!

Contribuirile sunt a se trimite prezidentei »Uniunii« d-nei *Maria B. Baiulescu* Brașov.

Un atentat asupra Regelui Svediei a fost paralizat din vreme cum spune »*Gustrover Zeitung*« din Mecklenburg. Se mai spune că plănitorii crimei ar fi agenți englezi și ruși.

Logodnă. *Vichi Mica* și arhitectul *I. Victor Viad* logodiți, Căpâlnaș-Lugoj.

O rugare. Mult stimabile persoane ce ne trimite liste de colecte pentru orfelinatele noastre sunt rugate la scopul felicitării publicației în ziar, a aranja numele contribuțiilor după mărimea sumei contribuite, scriind cât se poate mai legibil numele marimonoșilor donatori.

Belgienii luptă încă. Într'un comunicat al statului major francez, pe care îl reproduce »*Pester Lloyd*« în ediția de seară dela 17 c. se spune: Luptele artileriei pe frontul armatei belgiene au fost deosebit de animată. Un foc concentrat s'a susținut față de linia de apărare ale germanilor.

Budapesta luminată pe jumătate. Din cauza lipsei cărbunilor, capitala și-a redus eclerajul. Dela 1 Mai a. c. guvernul a ordonat în orele de noapte *semi-eclerajul*, adică tot numai a doua lampă este permis se ardă.

Șunca efină. O foște din Germania povestește următorul ghimbuș: Într'o mare cărnărie din Dresda intră o damă, ca să ia șunca comandată. Vânzătorul cere 37 marce. Dama are la sine numai 28 marce, care sumă o și achită, rămânând ca să trimită diferența prin servitoare care să aducă această întreaga șuncă. Un bărbat ce se găsea în prăvălia cărnăriei, aude toate acestea și trimite pe prima servitoare ce o întâlnește pe stradă dându-i 9 marce și un bun bacșiș ca să aducă șunca comandată. Cărnășarul în credință, că este servitoarea damii, predă aceleia șunca fără nici o vorbă.

Omnia-Kino. Program pentru Sâmbătă și Duminecă în 20 21 Maiu 1916. Știri din Război. Dușă natură. Soțul gelos (Comedie în 2 acte). În Căsuța de lei (Dramă în 4 acte) Pinișcă falșă (Comedie în 1 act).

Anunțarea cartofilor. În urma discuțiilor de transport pe calea ferată și a altor pledeci, au rămas în toamna anului trecut în diferite localități din întreaga țară proviziuni de cartofi însemnate nevândute și nelofolosite, prin ceea ce proprietarii acestor cartofi expuși putrezirii au suferit pagube mari.

Spre a împiedeca păgubirea proprietarilor de cartofi în anul acesta, se provoacă toți aceia, cari mai au cartofi nevânduți și nestricați, ca proviziunile lor să le anunțe îndată Excelexiției sale domnului ministru de agricultură, provocându-se la ordinațiunea sa sub Nr. 66126/916 XII, 2 în urma căreia se vor lua cu privire la transportul proviziunilor înștiunute, îndată dispozițiile necesari.

Brașov, în 11 Mai 1916.

Magistratul ord. e. t. e. c.

Soldații noștri pentru orfelinatlui românesc din Sibiu.

Tran. din a-ru 91 a. »G. z.« 10890 c. 201.

Colecta d-ului medic Dr. Ștefan Albu între soldații bolnavi din spitalul de rezervă: Ristrița*) 237 c. 581.

La oaltă: 11097 c. 781.

*) Lista numelor vrednicilor contribuții din lipsă de loc o vom publica într'un număr viitor.

Proprietar: Tip. A. Muresianu: Branisco & Comp. Redactor responsabil: Ioan Luca